

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 77

תרומה תשס"ט

"ויקחו לי תרומה" (כה ב)

במדרש: זהו שאמר הכתוב (משלי ד) "כי לקח טוב נתתי לכם".

מעשה בחסיד אחד שהיה מתייחד במקום אחד והיה לומד במסכת חגיגה והיה מהפך בה ומהדרה כמה פעמים עד שלמד אותה היטב והיתה שגורה בפיו, ולא היה יודע מסכת אחרת מן התלמוד, והיה שונה בה כל ימיו. כיון שנפטר מן העולם, היה בביתו לבדו, ולא היה שום אדם יודע פטירתו. באה דמות אשה אחת ועמדה עליו והרימה קולה בבכי במספד ותרבה אנחתה וצעקותיה עד אשר נתקבצו ההמון, ותאמר להם "ספדו לחסיד הזה וקברוהו וכבדו את ארונו, ותזכו לחיי העולם הבא, שזה כבדני בכל ימיו ולא הייתי עזובה ולא שכוחה".

מיד נתקבצו כל הנשים וישבו עמה ועשו עליו מספד גדול ועצום והאנשים התעסקו בתכריכיו וכל צרכי קבורתו וקברו אותו בכבוד גדול. ואותה אשה בוכה וצועקת, אמרו לה: "מה שמך?" אמרה להם "חגיגה שמיי" כיון שנקבר אותו חסיד נעלמה אותה האשה מן העין, מיד ידעו שמסכת חגיגה שנראית לה בצורת אשה באה בשעת פטירתו לספוד לו ולבכותו ולקברו בכבוד. על שהיה שונה אותה תמיד ושוקד ללמוד בה.

והלא דברים ק"ו. ומה חסיד זה, שלא למד אלא מסכת אחת בלבד, כך, הלומד תורה הרבה ומלמדה לאחרים ומעמיד תלמידים הרבה, על אחת כמה וכמה.

"ויקחו לי תרומה" (כה ב)

כתוב במדרש: מיד כשאמרו ישראל נעשה ונשמע, מיד פתח ואמר להם "ויקחו לי תרומה".

הרב אפרים פישל פלדמן זצ"ל, בספרו "ידות אפרים". מפרש מדרש זה בדרך הלצה. כי אנו רואים בני אדם עובדי ה' בתורה ותפלה, אבל כשמגיע הענין אל הכסף, הם לא מסוגלים להוציא אגורה ובוזה הם לפעמים יותר גרועים מאנשים פשוטים.

ולכן אומר המדרש: כשאמרו ישראל נעשה ונשמע, אמר להם הקב"ה אמת שאתם שומעים לי בכל המצוות ותעשו אותם. אבל "ויקחו לי תרומה" אראה אם אתם מסוגלים לנדב צדקה ושאר עניני כספים, ואל תפטרו את עצמכם בתורה ותפילה בלבד.

ובדומה לזה כותב הרב אליהו חמווי זצ"ל בספרו "פה אליהו" על פרשת תולדות, דלכאורה קשה מה הסיבה שכתוב "הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו" הלא אמרו חז"ל כשהקול קול יעקב, אין הידיים ידי עשיו שולטות. יוצא שמדובר על שני דברים שונים. ואפשר היה לכתוב הקול קול יעקב - הידיים ידי עשיו.

אלא, אומר הרב חמווי, שהפסוק בא לומר הקול קול יעקב והידיים. דהיינו שגם הידיים צריכות להיות ידי יעקב, שלא יסתפק אדם בתורה ובתפילה בלבד, אלא שגם הידיים יהיו ידי יעקב, ידיים שמפזרות ממון לצדקה.

"וזאת התרומה אשר תקחו מאתם" (כה ג)

בספר "ילקוט דוד" מביא בשם הרב "זרע ברוך" שאת המשכן וכליו עשו מאבנים טובות ומרגליות שבאו להם עם המן שנתן להם בכל בוקר.

ומדוע לא השתמשו בממון שלקחו ממצרים? אלא, גלוי וידוע לפני הקב"ה שהמשכן עתיד להחרב, ואם ישתמשו לצורך המשכן בזהב שבא ממצרים, כשיחרב המשכן יאמרו המצרים שאלוהיהם תבע את עלבונם.

וטעם זה נאמר בחז"ל גם כדי להסביר מדוע לא בנה דוד את בית המקדש. מפני שדוד המלך ע"ה נלחם וכבש ארצות גויים, ואם הוא היה בונה את המקדש, הרי כשיחרב המקדש היו אומרים אלו שאלוהיהם תבע את עלבונם.

”וזאת התרומה אשר תקחו מאתם” (כה ג)

להתחזק ולתת לפי ערכו, ואן העשיר יכול להפטר במנחת עני, כמאמר רז”ל (פסחים ק”ח א) עשיר בשורו עני בשיו, ועשיר שהביא קרבן עני לא יצא ידי חובתו, ולא עוד אלא שהביא חלין לעזרה.

”ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם” (שם)

הגאון מוה”ר טעבלי הס זצ”ל אב”ד מנהיים הובאו דבריו בטללי אורות של הרב קלר, מדייק מדוע פתח הכתוב בלשון יחיד, מקדש, וסיים בלשון רבים בתוכם? ויש לומר ע”פ דברי הגמרא במסכת ברכות, שהקב”ה נשבע שלא יבוא במקדש של מעלה עד שיבוא במקדש של מטה. וזה מה שאומר הפסוק ועשו לי מקדש - של מטה, שאוכל על ידו לבוא גם במקדש של מעלה והיינו ”ושכנתי בתוכם” - במקדש של מעלה ושל מטה.

”ועשו ארון עצי שטים” (כה י)

צריך להבין למה בכל הכלים נאמר ”ועשית”, ואילו בארון כתוב ”ועשו ארון” לשון רבים.

ובספר ”ליקוטי ריצב”א” מפרש את הענין, כי כתר כהונה ושאר כתרים שהזכיר התנא במסכת אבות, לא כל הרוצה ליטול יכול לבוא וליטול. אבל כתר תורה מונח בקרן זוית. וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול. כי הכל יכולים לזכות לכתר תורה. וידוע מה שכתבו מפרשי התורה שהארון הוא רמז כנגד התורה הקדושה, והזר זהב שעליו הוא סימן לכתר תורה, לכן אצל הארון אמר הכתוב ”ועשו ארון” כי בכתר תורה רבים יכולים לזכות, וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול.

”שתי ידות לקרש האחד” (כו יז)

ראשי תיבות של מילים אלו הם ”שילה”. אומר ה”חסד לאברהם” כי פה רמזה לנו התורה שבשילה יעמוד המשכן הזמן הארוך ביותר מכל שאר המקומות, כי שם ארכו ימי שלותינו 369 שנים, לא כמו במדבר בגלגל בנוב ובגבעון, ששם עמד המשכן רק זמנים קצרים.

בספר ”פרח לבנון” הובאו דבריו בילקוט האורים, כתב שהמילה מאתם באה להזהיר שלא יקחו גזול כדכתיב ”אני ה' שונא גזל בעוֹלָה”. והדגשת התורה בעולה היא, משום שיש אדם שחושב שאמנם לקחת כסף של השני בשבילי זה לא בסדר, אך כשאני מקריב עולה לה' הלא הכסף כולו שייך להקב”ה אם כן, מה זה משנה משלי או משלו, לכן אמר הקב”ה אני ה' שונא גזל, גם בעולה. אפילו כשזה כליל לה', אין זה לרצון לפניו יתברך שזה יבוא מן הגזל.

”ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם” (כה ח)

כותב רבינו החפץ חיים: ובפסיקתא, בשעה שאמר הקב”ה למשה ועשו לי מקדש, נודעו משה, ואמר איך יכול האדם לעשות בית להקב”ה, והלא כתיב הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך. אמר לו הקב”ה, לא לפי כחי אני מבקש, אלא לפי כוחם: עשרים קרש בצפון ועשרים קרש בדרום ושמונה במערב. ובשעה שאמר את קרבני לחמי, אמר משה אם מכניס אני את כל החיות שבעולם יש בהן העלאה אחת? או כל העצים שבעולם יש בהן הבערה אחת וגו'? א”ל הקב”ה לא כשם שאתה סבור, אלא את הכבש אחד תעשה בבקר. ובשעה שאמר ונתנו איש כופר נפשו, אמר משה מי יוכל ליתן פדיון נפשו, אך לא פדה יפדה איש. ויקר פדיון נפשו, א”כ הקב”ה לא כשם שאתה סבור, אלא זה יתנו, מחצית השקל בשקל קודש, ע,כ.

מדברי חז”ל אלו, אנו רואים, כי אין הקב”ה בא בטרונאי עם בריותיו, וכל אחד מהם מחויב לעשות רק מה שיש בכחו. וכן אמר החכם מכל אדם, כל אשר תמצא ידך לעושת בכחך עשה, היינו לפי כחך ולא יותר. אנו צריכים לעשות רק את המוטל עליו. ”פתחו לי פתח כמחט של סדקית ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם”. כל אחד מחוייב לקבוע לו זמן ללמוד התורה כפי יכולתו, מי במשניות, מי בגמרא ומי בהלכה. וכן הדין בנתינת צדקה ללומדי תורה, צריך כל אחד

